

باسمه تعالی

مجموعه مقالات مخاطب شناسی (حوزه جنوب شرق آسیا)

پاییز ۱۴۰۴

برخی نکات کاربردی در برخورد با یک مخاطب اندونزیایی در موسم

برای ایجاد ارتباط موثر با مخاطب اندونزیایی، شناخت نکاتی درباره این مخاطبان، ضروری است. در زیر به بحث تشکیل‌های دینی اصلی اندونزی و برخی از نکات درباره این تشکله‌ها و نحوه تاثیر آنها در بحث تبلیغ اشاره می‌گردد.

گروه‌های موثر و مهم اسلامی

بیش از این‌که گرایش‌های سیاسی مخاطبان اندونزیایی روی بحث تبلیغ، تاثیر بگذارد، گرایش‌های دینی آنان روی بحث تبلیغ موثر است. در سال‌های اخیر و به ویژه که بعد از انتخابات دوره اول ریاست جمهوری آقای جوکوی، پای این گرایش‌های دینی به عرصه سیاسی هم باز شده است.

نخست) نهضت العلما

این تشکل، بزرگ‌ترین تشکل دینی اندونزی است که در حدود هشتاد میلیون هوادار و ده‌ها هزار حوزه علمیه و مسجد دارد. رویکرد دینی این تشکل، تاکید بر یا «اسلام رحمة للعالمین» یا «اسلام اندونزیایی» است. معنای این

رویکرد از یک سو، پرهیز از هرگونه تندروی و از سوی دیگر، پذیرش قرائتی از اسلام است که تا حدی دارای رنگ و بویی ناشی از فرهنگ مردم اندونزی است. به عنوان مثال تا چند سال قبل اگر یکی از علمای تراز اول این تشکل، بدون پوشیدن کُنگ مخصوص عبادت یا همان سارونگ، به نماز می ایستاد، از نظر حامیان این تشکل، از علم و عدالت ساقط می شد در حالی که این پوشش خاص برای عبادت، هیچ ریشه‌ی اسلامی خاصی ندارد و پوششی مخصوص زندگی عادی مردم قدیم بوده است.

طرفداران این تشکل بزرگ، عموماً در شهرها و روستاهای کوچک حضور دارند و به علت کثرت آن‌ها، رابطه این تشکل با هسته قدرت سیاسی، همواره رابطه مستحکمی بوده است. سیستم آموزشی این تشکل، سیستم حوزه‌های علمیه یا پِسَاتِرِن است. این تشکل اقدام به تأسیس دانشگاه نمی‌کند و فقط حوزه‌های علمیه‌ای برای آموزش علوم دینی تأسیس می‌کند. در این حوزه‌ها، طلاب نوجوان به مدت شش سال مشغول تحصیل علوم دینی می‌شوند. بعد از این شش سال یا به امور ترویجی و تبلیغی در مساجد و جوامع شهری و روستایی مشغول می‌شوند یا اقدام به ادامه تحصیلات دینی می‌نمایند. ادامه تحصیل دینی به دو شکل ممکن است؛ نخست ورود به دانشگاه‌های ملی اسلامی (UIN) که در هر شهری شعبه‌ای دارد و یا مهاجرت به کشورهایی مثل مصر و یمن و عربستان و تونس و تحصیل در حوزه‌های علمیه این کشورها.

به طور کلی بزرگان و حامیان این تشکل، مشکل خاصی با ایران و مکتب اهل بیت ندارند مگر گروهی از آنان که گرایش‌ات دینی قوی‌تری داشته و نسبت به اختلافات شیعه و سنی، حساس‌تر هستند. این تشکل چون بیشتر در بین عوام مردم نفوذ دارد، به شدت در معرض خطر نفوذ جریان‌ات افراطی ضد شیعه است. طرفداران این تشکل طبعاً تحت تأثیر علمای آن بوده و جریان‌ات ضدشیعی با نفوذ در این علما و احیاناً تهدید و تطمیع آن‌ها، به راحتی می‌توانند جوی ضدشیعی را تولید کنند.

مساله بسیار خاص و مهمی که امروزه درباره این تشکل وجود دارد، بحث رابطه با اسرائیل است. به دلایل مختلفی این احتمال وجود دارد که اگر دولت اندونزی نسبت به اسرائیل نرمش نشان بدهد، این تشکل به سرعت اقدام به ایجاد روابط جدی و قوی با اسرائیل نماید. تفصیل این بحث از مجال این نوشتار بیرون است اما اجمالاً باید توجه داشت که رییس فعلی این تشکل، قبل از انتخاب به عنوان رییس، در راس یک هیات دینی به اسرائیل سفر کرد و با

نتانیاهو دیدار داشت و حتی یکی از مهم‌ترین افراد در این تشکل یعنی آقای مرحوم عبدالرحمن وحید که در مقطعی، رئیس جمهور اندونزی بوده هم، سابقه سفر به اسرائیل را داشته است.

نکات کاربردی

الف) دو پوشش خاص مردان این تشکل در هنگام عبادت، می‌تواند راهنمای نسبتاً خوبی باشد که مبلغ متوجه شود که به احتمال زیاد با یک فرد طرفدار نهضت العلما، مواجه شده است. نخست لُنگ مخصوص عبادت که به رنگ‌های مختلفی تولید شده و به جای شلوار پوشیده می‌شود و دوم کلاه سیاه رنگ خاصی که «پچی» نام دارد.

ب) در برخورد با یک فرد نهضتی، ابتدا باید متوجه شویم که آیا مانند اکثر نهضتی‌ها، نظر نرم و ملایمی نسبت به شیعیان دارد یا تحت تاثیر افکار مخالفان تشیع قرار گرفته است؟

ج) باید توجه داشت که عموم این افراد از طرفداران دولت مستقر و از علاقمندان جوکووی هستند.

د) برای معرفی شیعه به این افراد می‌توان از جمله معروف عبدالرحمن وحید استفاده کرد. او برای بیان شباهت زیاد فرهنگ نهضت العلما با فرهنگ شیعی چنین گفته است که شیعه یعنی نهضت العلما به علاوه امامت و نهضت العلما یعنی شیعه منهای امامت.

ه) در برخورد با یک نهضتی، شباهت او با شیعیان در توسل به پیامبر و مولدالنبی، از نکاتی است که باید مورد تاکید قرار بگیرد.

و) مخاطب نهضتی حتی اگر دانشگاهی باشد، به احتمال زیاد به یکی از دو روش زیر، دارای تحصیلات دینی هم هست. یا در دوران کودکی و نوجوانی در یک پَسائِترِن یا حوزه علمیه تحصیل کرده و یا این‌که در کنار مدارس عادی، در مدارس دینی مخصوص کودکان به تحصیل معارف اسلامی پرداخته است. این مدارس یا در بعدازظهرها تشکیل می‌شوند یا در دو روز آخر هفته.

ز) در برخورد با یک نهضتی حتی اگر او هیچ اشاره‌ای به بحث رابطه با اسرائیل نکرد، باید مباحث زیر مورد اشاره قرار بگیرد:

- آمریکا خیلی اصرار دارد که کشورهای مسلمان با اسرائیل رابطه رسمی داشته باشند پس قطعاً چنین رابطه‌ای به ضرر فلسطین و سود اسرائیل است.

- جریان‌ات تندرو در اندونزی دوست دارند که محور و علمدار دشمنی با اسرائیل باشند. اگر جریان‌ات اصیلی مثل نهضت العلما کوچک‌ترین رابطه‌ای با اسرائیل برقرار کنند، متهم به سازش‌کاری شده و جریان‌ات افراطی بسیار تقویت می‌شوند.

دوم) محمدیه

تشکل محمدیه با شعار بازگشت به اسلام حقیقی تاسیس شد. در نظر این تشکل، باید سنت‌های اصیل اسلامی احیا شود و سنت‌های اندونزیایی، از دامن اسلام پیراسته گردند. به عنوان مثال طرفداران این تشکل به خلاف نهضتی‌ها، به هیچ وجه جشنی برای مولدالنبی برگزار نمی‌کنند، مراسم ختم یا تهلیلان را برای اموات جایز نمی‌دانند، بر خلاف نهضتی‌ها که در نماز صبح، قنوت می‌خوانند، قنوت را قبول ندارند، سارونگ نمی‌پوشند و از پوشش عادی شلوار استفاده می‌کنند و به طور کلی، تا حدی تحت تاثیر تفکرات حنبلی و حتی سلفی قرار دارند.

سیستم آموزشی این تشکل بر خلاف نهضت العلما، روی تاسیس دانشگاه‌ها متمرکز است و در کنار دانشگاه‌هایی که همه رشته‌های مدرن را در خود جای می‌دهند، اقدام به تاسیس بیمارستان و دیگر موسسات مدرن هم می‌کنند. محمدیه به طور عمومی، چیزی به شکل حوزه علمیه ندارد.

طرفداران این تشکل به طور عمومی در شهرهای بزرگ‌تر ساکن بوده و دارای تحصیلات عالیه هستند. در فضای سیاسی امروز اندونزی، این افراد به شکل عمومی از مخالفان سرسخت رییس جمهور مستقر می‌باشند. این تشکل هم مثل نهضت العلما، کاروان‌های مخصوص به خود را دارد. نکته بسیار کلیدی این است که هر چند طرفداران این تشکل در اندونزی شاید در حد نصف طرفداران نهضت العلما باشد اما اکثر مخاطبان ما در موسم، از علاقمندان این تشکل خواهند بود. علت این مساله آن است که زائران طرفدار نهضت العلما عموماً از قشر ضعیف و روستایی هستند

و اکثر افراد تحصیل کرده اندونزی، که مخاطبان بالقوه ما در موسم تلقی می‌شوند، گرایش بیش‌تری به سمت محمدیه دارند. به عنوان مثال در هنگام انتخابات دوره دوم جوکوی و در موسم، شاید در حدود هشتاد درصد از مخاطبان ما، از مخالفان جوکوی بودند که پیروزی او را محال می‌دانستند اما در اندونزی، جوکوی در انتخابات پیروز شد.

نکته مثبت طرفداران این تشکل، سطح بالاتر علمی و فرهنگی آن‌هاست. به علت این ویژگی، برخورد این افراد با اقلیت‌ها و شیعیان، برخوردی محترمانه و شایسته است. به عنوان مثال تشکل محمدیه شهر پادانگ اندونزی که به عنوان افراطی‌ترین بخش تشکل محمدیه شناخته می‌شود، به طور رسمی از مبلغان شیعه ایرانی برای برگزاری همایش مشترک دعوت نمود و طی دو روز، در سه جلسه سنگین، فضای بحث و گفتگو را برای این مبلغین فراهم کرد. پس به طور کلی در برخورد با مخاطبان دانشگاهی و فرهیخته اندونزیایی، باید به طور جدی این فرض را در گوشه ذهن داشت که ممکن است این مخاطب از طرفداران محمدیه بوده و از مخالفان توسل و از مخالفان مولدالنبی و باشد. البته مخالفت این افراد با این مسایل، مخالفتی بی‌خطر است زیرا هرگز منجر به تکفیر دیگران و ایجاد مزاحمت برای دیگران نمی‌شود و فقط در زندگی شخصی خود آن‌ها، چنین مراسمی وجود ندارد.

امروزه بین این دو تشکل بزرگ، نوعی آشتی و هم‌زیستی وجود دارد هرچند که قبل از این، اختلافات و حتی درگیری‌های زیادی بین طرفداران این تشکل وجود داشت.

نکات کاربردی

الف) اگر مخاطب ما فردی فرهیخته بود، باید بفهمیم که آیا از علاقمندان محمدیه است یا نه؟ برای این کار ابداء مناسب نیست که به طور صریح این مساله را مورد پرسش قرار بدهیم بلکه می‌توان از روش‌های زیر استفاده کنیم:

- از مخاطب می‌پرسیم که آیا در اندونزی مراسم مولدالنبی برگزار می‌شود؟ اگر مخاطب از نهضتی‌ها باشد، به شدت روی این موضوع تاکید خواهد کرد و با حرارت از این مراسم یاد می‌نماید. اگر مخاطب هیجان مثبتی نسبت به این مساله نداشت، می‌توانیم پرسیم که چند درصد مردم اندونزی در این مراسم شرکت می‌کنند و از خلال این سوال، موضع مخاطب را کشف کنیم.

- از مخاطب درباره لنگ یا سارونگ سوال می‌کنیم و این که چرا برخی‌ها در ایام موسم سارونگ می‌پوشند و چرا تو نپوشیده‌ای؟ و اگر مخاطب خانم باشد، نظر او و یا همسرش را درباره سارونگ می‌پرسیم. قاعدتا یک طرفدار محمدیه، نظری منفی نسبت به سارونگ دارد.

ب) در برابر این مخاطب باید بدانیم که به احتمال زیاد به شدت مخالف دولت فعلی است. برخی از این افراد حتی هنوز هم معتقدند که در انتخابات قبلی تقلب شده است.

ج) در برابر یک طرفدار محمدیه، نباید به مباحث اختلافی با نهضت العلماء اشاره کنیم. باید به عقاید او احترام گذاشته و رواداری آن‌ها درباره دیگر مسلمین را ستایش کنیم. به هیچ وجه یکی از اهداف تبلیغ ما این نیست که مخاطب را متقاعد نماییم تا در مراسم مولدالنبی شرکت کند بلکه همین‌که اگر او با برگزاری چنین مراسمی مخالف نکرده و شیعیان و نهضتی‌ها را منحرف تلقی نکند، برای ما کافی است.

د) اهمیت آرمان قدس، می‌تواند یکی از محورهای همدلی با چنین مخاطبانی باشد.

ه) نقطه ضعف مخالفان دولت فعلی و عموم اسلام‌گریان در این است که هیچ تصویر روشنی از معنای یک سیستم اسلامی ندارند. این ویژگی باعث می‌شود که بر برخورد با همه آن‌ها، مناسب باشد این مباحث مورد توجه قرار بگیرد:

- معرفی جمهوری اسلامی ایران به عنوان کشوری که ارزش‌های اسلامی را در قالبی روزآمد اجرایی کرده است. یعنی نه مثل اکثر کشورهای اسلامی دست از ارزش‌ها شسته و نه مثل داعش (ای‌سیس به تلفظ اندونزیایی) به جای تاکید بر ارزش‌ها، به صورت متحجرانه سعی نکرده که قالب قدیمی جامعه اسلامی را به زور در جهان مدرن پیاده کند. بدین سبب است که در ایران به جای سیستم سیاسی غیرمعقول خلافت، سیستم دموکراتیک داریم اما این سیستم تنها در چارچوب و محدوده قوانین اسلامی مشغول مدیریت جامعه است.

- اشاره به خطر جریانات افراطی که در پوشش اسلام‌خواهی، رویکرد افراطی خود را پنهان می‌کنند.

- اشاره به جنایات افراطیون در غرب آسیا و تحذیر مخاطب نسبت به خطر این اندیشه.

سوم) مجلس العلما

مجلس العلما در واقع یک شورای منتخب از همه تشکلهای دینی اندونزی است. علاوه بر دو تشکل اصلی، چند تشکل کوچکتر هم وجود دارند که با انجام یک انتخابات سراسری، اعضای مجلس العلما را در هر شهر و استان تعیین نموده و از طریق این اعضا، مجلس العلمای کل اندونزی را انتخاب می‌کنند. این تشکل دارای هواداران خاصی نیست و تنها نقش هماهنگ‌کننده و مرتبط‌کننده را بین تشکلهای اسلامی، ایفا می‌نماید.

نکته کاربردی:

اگر مخاطبی از مخاطبان ما، در مجلس العلمای شهر و یا استان خودش دارای سمتی بود، باید دانست که علاوه بر اهمیت جایگاهش بین تشکل متبوع خودش مثل محمدیه یا نهضت، او دارای جایگاه و محبوبیتی بالاتر هم بوده که توانسته به عنوان یک عضو مجلس العلما انتخاب شود.

چهارم) جبهه دفاع از اسلام یا اف‌پای (FPI)

این تشکل و موسس آن یعنی آقای حبیب رزق، یکی از تشکلهای بسیار مهم و موثر در اندونزی بوده و هستند. طرفداران این تشکل، افرادی وفادار و کاملاً جدی بوده و شخصیت آقای حبیب رزق، شخصیتی بسیار کاریزماتیک است. برخلاف تصور برخی از افراد، این تشکل به هیچ عنوان تشکلی افراطی یا وهابی و یا تروریستس نیست. از ابتدای تشکیل این تشکل، آقای حبیب رزق به صراحت اعلام می‌کرد که باید بین شیعیان افرادی و عموم شیعیان که افرادی معتدل هستند، فرق گذاشت. تشکیل این جمع به علت وضعیت خاص فرهنگی در اندونزی بوده است و در یک کلام، در اندونزی مقوله‌ی دین، کلاً مسالهای چندا جدی و مهمی نیست و اکثر مردم خیلی نسبت به دین، حساسیت ندارند. اکثر بانوان محبه، آرایش نسبتاً غلیظی دارند. فروش مشروبات الکلی آزاد است هرچند که بدمستی

در اندونزی بسیار نادر است. مراکز بزرگ فحشا مثل جزیره بالی وجود دارند و اکثر قریب به اتفاق بانک‌ها ربوی هستند. قوانین جزایی و مدنی، ریشه اسلامی ندارند و معارف دینی جای خاصی در تعلیم و تربیت رسمی پیدا نکرده‌اند. در چنین شرایطی، آرمان بازگشت به ارزش‌های اسلامی در جامعه و بناکردن یک کشور اسلامی، ذهن بسیاری از اسلام‌دوستان را به خود مشغول کرده است. تشکل اف‌پ‌ای پاسخی به این نیاز در برخی از این افراد است. این تشکل اخیراً در کارهای عام‌المنفعه هم به طور جدی ورود کرده که موجب افزایش محبوبیتش شده است.

نکته حساس مربوط به این تشکل، به عملکرد سالهای اخیر حبیب رزق برمی‌گردد. طی شش سال گذشته وی وارد کنش سیاسی جدی شده و در این کنش، از محبوبیت خود استفاده نموده و پیروزی و شکست‌هایی را تجربه کرده است. در این فرایند، رویکرد او رویکردی نسبتاً تندتر از اخلاق متعارف اندونزیایی بوده و این تندی، موجب ایجاد مزاحمت‌هایی برای او شده است. مثلاً او برای اشاره به رییس جمهور، به جای استفاده از نام او یعنی جوکووی، از لفظ جوکودوک استفاده می‌کرد که به معنای جو-وزغ است! وی در برگزاری تظاهرات گسترده علیه اهانت استاندار جاکارتا به قرآن نقش داشت که در نهایت موجب شکست آقای اهوک در انتخابات استانداری و زندانی شدن او شد. در این فرایند، حزب حاکم و طرفداران جوکووی، شکست دردناکی را متحمل شدند و حبیب رزق انگیزه بالاتری پیدا کرد.

در ادامه و در انتخابات دوره دوم جوکووی، حبیب رزق تمام قد از از رقیب او حمایت کرد اما موفقیتی به دست نیاورد. در ادامه برخورد بین او دولت شدیدتر شد و در نهایت وقتی در ایام قرنطینه کرونا او از سفر خارجی به اندونزی برگشت، مورد استقبال چندصد هزار نفری قرار گرفت و دولت به بهانه شکستن قوانین مربوط به کرونا او را به مدت دو سال زندانی کرد! در ادامه دولت اندونزی تشکل اف‌پ‌ای را غیرقانونی اعلام کرد.

این فرایندها موجب نابودی حبیب رزق و جریان او نشده است و هنوز هم او دارای طرفداران وفادار زیادی است. بخشی از اندونزیایی‌های معتدل و کاملاً ضدوهایی هم از طرفداران او به حساب می‌آیند که آرمان داشتن جامعه‌ای اسلامی را در افق حمایت و پیروی از حبیب رزق تصویر می‌نمایند. وی علی‌رغم سکونت نسبتاً طولانی در سعودی، به هیچ وجه دارای روحیات وهابی نبوده و نیست و این نکته موجب آن است که طرفداران او هرچند نسبت به دولت اندونزی دارای موضع شدیدی هستند اما مشکلی با شیعیان و ایران نداشته باشند.

نکات کاربردی

الف) این افراد دارای تعصب زیادی روی تشکل خود هستند پس در برخورد با یک مخاطب، حتی اگر درصد بسیار کمی هم احتمال دارد از طرفداران حبیب رزق باشد، باید احتیاط زیادی مبذول نمود. نه تنها طرفداران محمدیه بلکه حتی یک نهضتی هم ممکن است از حامیان حبیب رزق باشد.

ب) برای کشف رابطه مخاطب با اف‌پ‌ای می‌توان یک سوال خنثی پرسیم. به عنوان مثال از مخاطب می‌پرسیم که من نام یکی از سادات اندونزی را زیاد شنیده‌ام اما شناخت دقیقی از او ندارم. آیا تو حبیب رزق را می‌شناسی؟ نوع پاسخ مخاطب می‌تواند نظر او درباره اف‌پ‌ای را روشن کند.

ج) برای تلفظ نام این تشکل به جای تلفظ انگلیسی، از تلفظ اندونزیایی استفاده کنیم یعنی نگوییم اف‌پی‌آی بلکه بگوییم اف‌پ‌ای.

د) ما به عنوان یک خارجی قاعدتا چندان از اختلافات داخلی سیاسی در اندونزی مطلع نیستیم فلذا نیازی نیست وارد این مباحث شویم. البته مبلغانی که دارای سوابق سفر متعدد به اندونزی هستند و ارتباط مستمری با اندونزی دارند، طبعا از این قاعده مستثنا می‌باشند.

ه) یک سوال مهم از حامیان حبیب رزق این است که حبیب رزق برای اداره حکومت اندونزی چه راهکار و الگویی دارد؟ آیا نامزدی که در انتخابات قبلی از او حمایت کرده بود، فرد متدینی بود؟ لازم به ذکر است که رقیب جوکووی آقای پرابووو فردی کاملاً بی‌دین بود که برادری مسیحی و پسری هم‌جنس‌گرا داشت اما مورد حمایت همه جریانات اسلام‌گرا و ضدچین و غرب‌گرا قرار گرفته بود! در ادامه تمام مباحث مطرح شده در «بند ه» از نکات مربوط به تشکل محمدیه را باید در برابر یک مخاطب طرفدار اف‌پ‌ای هم مطرح کنیم یعنی معرفی جمهوری اسلامی و معرفی خطرات جریانات افراطی و تشریح شرایط نابسامان غرب آسیا به علت افراط‌گرایی دینی.

پنجم) حزب التحریر و جریانات وابسته به ترکیه

یکی دیگر از گزینه‌های محبوب برای اسلام‌گرایان اندونزی، حزب التحریر است. این حزب به طور جدی کشور ترکیه و اردوغان را به عنوان الگویی آرمانی برای تشکیل یک سیستم سیاسی معرفی می‌کند. طرفداران این حزب هرچند افراد کمی هستند اما شرایط مختلفی موجب شده است که توهمی شیرین از نظام ترکیه در بین اندونزیایی‌ها و مالزیایی‌ها شکل بگیرد.

حزب التحریر توسط دولت اندونزی به عنوان یک حزب غیرقانونی معرفی شده است اما نفوذ فرهنگی ترکیه در جنوب شرق آسیا با این نوع از برخوردها کنتل نخواهد شد.

علاوه بر مخالفت‌های نمایشی اردوغان با اسرائیل که توسط رسانه‌ها ضریب هم پیدا می‌کند، دو ویژگی مهم دیگر هم روی افزایش نفوذ ترکیه موثر بوده است. ویژگی اول دور بودن از کشور ترکیه است که موجب شده اخبار صحیح از وضعیت این کشور در شرق آسیا وجود نداشته باشد. مثلاً طرفداران اردوغان در شرق آسیا اطلاع ندارند که در ترکیه فحشا کاملاً قانونی شده و انواع مفاسد در ترکیه وجود دارد. ویژگی دوم هم نقشی است که ترکیه در پازل آمریکا بر علیه چین ایفا می‌کند. ترکیه به طور فعال از اقلیت مسلمان سین‌کیانگ حمایت می‌کند و این رویکرد برای مسلمانان شرق آسیا بسیار مطلوب است.

نکات کاربردی

الف) براس شناخت حامیان ترکیه می‌توان از مخاطب درباره خاورمیانه و غرب آسیا سوال کنیم و بگوییم آیا مسایل سیاسی غرب آسیا در اندونزی مطرح هستند یا نه؟ اگر در پاسخ، اشاره‌ای به ترکیه نکرد، می‌توانیم پرسیم مثلاً نظر مردم اندونزی نسبت به ایران و ترکیه و عراق چیست؟

ب) یک محور اساسی در برخورد با یک حزب التحریری یا یک فرد طرفدار اردوغان، اصلاح نگاه توهمی او به ترکیه است. حتی اگر چند درصد احتمال بدهیم که یک مخاطب نگاه مثبتی به ترکیه دارد، مناسب است نکات مربوط به ترکیه را به شکل غیر محسوس به او منتقل کنیم. حتی در برخورد با یک فرد نهضتی یا حامی محمدیه هم، ذکر این

نکات بسیار مفید است. منظور از روش غیرمحسوس این است که به تناسب هر بحثی، به یکی از این نکات اشاره شود.

ج) در بحث دفاع از فلسطین، بگوییم متأسفانه برخی دولت‌های اسلامی تحت فشار آمریکا در حال نزدیک شدن به اسرائیل هستند و به دنبال کشورهایی مثل ترکیه حرکت می‌کنند که بهترین روابط اقتصادی و حتی نظامی را با اسرائیل دارد.

د) در بحث نفوذ فساد و فحشا در جوامع اسلامی بگوییم متأسفانه وقتی در کشوری مثل ایران، یک نظام سیاسی اسلامی حاکم می‌شود که مراکز فحشا و شرب خمر را تعطیل می‌کند، یک کشور دیگر اسلامی در همسایگی او، تبدیل به مرکز انواع مفسد اخلاقی می‌گردد. سالانه توریست‌های زیادی از ایران به ترکیه می‌روند و متأسفانه در ترکیه فحشا کاملاً قانونی است، مشروبات الکلی خیلی زیاد است، سواحل ترکیه کاملاً مثل کشورهای غربی است و ترکیه مرکز انواع سایت‌های قمار اینترنتی است.

ه) اشاره به همسایه بودن ایران و ترکیه و دست اول بودن اطلاعات ما از ترکیه.

و) در بیان تفاوت نظام سیاسی ایران و ترکیه بگوییم هیچ یک از ساختارهای سیاسی ترکیه در چارچوب اسلامی تعریف نشده‌اند و به این علت است که ترکیه یک نظام کاملاً غیراسلامی دارد اما ایران یک نظام اسلامی دموکرات دارد.

ز) اشاره به عضویت ترکیه در ناتو و حضور نظامیان آمریکایی در ترکیه.

ح) اشاره به حمایت ترکیه از داعش در ابتدای تشکیل آن و جنگ افروزی در سوریه.

ط) در ادامه تمام مباحث مطرح شده در «بند ه» از نکات مربوط به تشکل محمدیه را باید در برابر یک مخاطب طرفدار اف‌پ‌ای هم مطرح کنیم یعنی معرفی جمهوری اسلامی و معرفی خطرات جریانات افراطی و تشریح شرایط نابسامان غرب آسیا به علت افراط‌گرایی دینی.

ویژگی های خاص مخاطب اندونزیایی

در تعامل با هر مخاطبی، در صورت اطلاع از حالات مختلف او مانند روش زندگی و فرهنگ حاکم بر او، روش برخورد و طرز تفکر او، روحیات و اخلاقیات او و به طور کلی اطلاع از هر ویژگی شخصی، دینی، منطقه ای و قومی او قطعاً تعامل با او را آسان تر و نتیجه بخش تر خواهد کرد. از این رو درمورد مخاطب اندونزیایی که بیشترین زائر در سرزمین وحی را دارد، شناخت ویژگیهای او بسیار لازم است.

بنابراین در این مختصر به بیست مورد از خصوصیات که در ارتباط بهتر با مخاطب اندونزیایی کمک می کند اشاره می شود:

۱. اصولاً مخاطب اندونزیایی شخصیتی خونگرم داشته و بسیار اهل تعامل و ارتباط است. بر همین اساس غالباً گروهی هستند و به صورت جمعی حرکت می کنند. لذا بهترین روش ارتباط گیری با مخاطب و تاثیر گذارترین آن، ارتباطی است که شروع آن بر پایه عاطفه و محبت و رفاقت اولیه شکل گرفته و حس رفاقت کاملاً به مخاطب منتقل شود. البته به مانند تعارفهای ایرانی در اندونزی مرسوم نیست. پس اگر شما را دعوت به نوشیدن یا غذا می کنند اهل تعارف نیستند ولی عمل متقابل شما با آنان بسیار تاثیر گذار است.
۲. کشور اندونزی بر خلاف بسیاری از کشورهای دیگری مردمی دارد خنده رو. لبخند و خنده و کویش مزاح در میان آنان موج می زند. لذا در تعامل با او لازم است این حس را در خود تقویت کنیم. ابزارهای متعدد در این زمینه، مزاح های کلامی. لطایف و حتی به نمایش در آوردن برخی رفتارها، در کلام و گفتار روزمره اندونزیایی ها امری متداول است.
۳. قاطبه مردم اندونزی از صدر تا ذیل آنها، اهل فضای مجازی هستند. سایت یوتیوب از سایتهایی است که آنها همواره میبینند. معمولاً در فیسبوک صفحه دارند و ارتباط آنان به صورت گسترده توسط واتساپ است و ابزار مورد استفاده آنها در برنامه های مجازی آنان، برنامه زوم است. لذا خوب است کم و بیش ما هم ارتباط خود را نه فقط از واتساپ بلکه از هر راه ممکن با آنها گسترش دهیم.

۴. اندونزیایی ها به شدت به عکس گرفتن و سلفی گرفتن عادت دارند و معمولاً این تصاویر را در فیس بوک و یوتیوب بارگزاری می کنند. و البته این روش خوبی است ارتباط با مخاطب و گرفتن شماره واتساپ و تصویر مخاطب برای ارتباطات بعد از موسم.

۵. یک اندونزیایی همیشه و در همه جا اینترنت فعال دارد. تاکنون اینگونه بوده که اینترنت آنان با سیم کارت اندونزیایی مخاطبین توسط شرکتهای مختلف فعال می شده است و این آنلاین بودن مخاطب اهمیت آن در این است که به راحتی شما ارتباط برقرار می کنید و همچنین مطالب مختلف را حتی اگر شما اینترنت نداشته باشید(!؟) میتوانید برای او دسترسی ایجاد کنید.

۶. در کشور اندونزی، علی رغم اینکه بی حجابی و فساد زیاد بوده و حکومت حتی به نوعی سکولار است، اما مردم به مسائل رایج دینی در کشور خود بسیار اهمیت می دهند. نماز در ۵ وقت، نمازهای نافله، روزه گرفتن حتی در سفر، اهمیت دادن به ذکر و بسیاری مسائل از این قبیل لذا بهترین و ماندگارترین گفتگوها، گفتگوهای دینی، معرفتی و عبادی است. بیان اسرار عبادت و معارف عبادت به شدت مورد توجه مخاطب است. لذا اعطای هدایای معنوی مانند سجاده، قرآن، انگشتر و حتی یک تسبیح به شدت تاثیر گذار است.

۷. از خالاهای موجود در کشور اندونزی مفاهیم قرآنی است. لذا بیان برخی از نکات آیات، داستانهای کوتاه قرآنی و حتی ترجمه برخی از آیات برای مخاطب به شدت جذاب است. در مباحثات و مناظرات نیز قرآن به نسبت روایات در درجه بسیار فراتری قرار داشته و خوب است جنبه قرآنی خود را در هم کلامی با اندونزیایی ها تقویت نماییم.

۸. از خالاهای مهم اندونزیایی ها در حج کمی اطلاعات آنان نسبت به تاریخ و اماکن مذهبی مکه و مدینه و شاید مهمترین آن قبرستان بقیع است و این خود فرصتی است برای ارتباط با آنان، شناساندن اهل بیت و جایگاه آنان میان مسلمین، مرور نقش تاریخی وهابیت در تخریب بقیع، خطر وهابیت در تخریب قبور (برخلاف اندونزی که احترام قبور دارند)، اجازه ندادن برای زیارت برای صحابه، بیان داستانهای شهدای احد و شهدای مدینه و جنایات یزید (و در کنار آن اشاره به واقعه کربلا) و...

۹. احترام به علما و بزرگان دینی و سادات (در اندونزی به سید، حبیب گفته می شود و حباب نزد مردم از جایگاه و احترام خاصی برخوردارند) حتی پس از وفات آنان سنت مهمی در اندونزی به شمار می آید لذا

در بسیاری از شهر های اندونزی قبور علما و بزرگان زیارتگاه شده و حتی زیارتنامه و توسل به علمای و درخواست شفاعت از آنان امری مرسوم است.

۱۰. کشور اندونزی بیش از سیصد سال مستعمره ی کشور هلند بوده است. علت این استعمار در تاریخ، دسترسی هلند به مهمترین مرکز تولید ادویه ذکر شده است. متأسفانه بخاطر این استعمار، مردم اندونزی به طور کلی به نوعی خود تحقیری داشته و همیشه کشورهای دیگر خصوصاً کشورهای غربی را به عنوان کشور آمال و آرزوها ذکر می کنند (از باب مثال همواره می دانند که غریبها و آمریکا دشمن اسلام هستند ولی با روبرو شدن با یک فرد از غرب نگاه آنان به او بسیار متفاوت خواهد بود) و یا خود تحقیری دینی دارند مثلاً می دانند عربستان پایگاه وهابیت است ولی کشور عربستان و علمای آن را در اوج دینداری و برخاسته از اصالت دینی می پندارند.

۱۱. غالباً حجاج اندونزیایی به صورت معمول و با ثبت نام حج پس از ۱۰ الی ۱۵ سال با پرداخت حدوداً ۳ تا ۴ هزار دلار به حج مشرف می شوند. در این طیف وسیع همه جور فرد و شخصیتی پیدا می شود. دسته بندی آنان در کاروانهای بزرگ (keluter) از منطقه های مختلف بوده و هر کلوتر بیش از ۴۰۰ نفر جمعیت دارد. در هر کلوتر نیز حجاج در گروه های کوچکتر (robongan) تقسیم شده و با مدیریت دینی برخی (مانند روحانی کاروان در ایران) اعمال و مناسک را فرا می گیرند. در کنار این افراد، و کادر مدیریتی و پزشکی و خدماتی، برخی از علمای منطقه نیز به صورت رایگان برای کمک به روحانی به حج اعزام می شوند. در خدمت رسانی به حجاج، در مناطق مختلف مکه و مدینه خادمین حج نیز وجود دارند (petugas haji) و البته گاهی نیز برخی مخاطبین کیفی در میان آنان حضور دارند ولی ارتباط با آنان فقط در اوقات فراغت آنان و یا نماز می تواند انجام شود.

۱۲. در بین حجاج اندونزی گروهها نیز که از وضعیت اقتصادی بالاتری بهره مندند، پس از ۴ تا ۷ سال فیش حج را خریدی کرده و با پرداخت ۸ الی ۱۲ هزار دلار به حج مشرف می شوند. (به این افراد عموماً حاجی پلاس می گویند) در موارد متعددی هم اشخاص ثروتمند تر با پرداخت ۱۵ الی ۲۰ هزار دلار بین یک الی سه ساله به حج مشرف می شوند. (این افراد هم حاجی پلاس پلاس معروف اند) غالباً محل اقامت این افراد هتل های درجه یک در نزدیکترین محل به حرمین شریفین است.

۱۳. از نکاتی که نیاز است بدانیم اینکه اندونزیایی ها از جامعه ای به حج وارد شده اند که حکومت آنان سکولار است. حکومتی که اسلام در آن با فرهنگ اندونزیایی منطبق شده و از آن به عنوان اسلام رحمت یاد می شود. مساله پلورالیزم دینی در واقعیت جاری است. ممکن است افرادی که بهترین حالت دینی را داشته و یا در میان زنان بهترین حجاب را داشته باشد ولی در کشور خود فرد مقید و یا خانواده اش مقید به مسائل دینی نباشد و یا خانم مذکور، فردی نیمه برهنه در اندونزی باشد.

۱۴. اطلاعات سیاسی غالباً در میان مخاطب اندونزیایی بسیار پایین است. صدا و سیمای اندونزی اخبار سیاسی را در حد بسیار بسیار نازلی مطرح می کند. شبکه های دیگر نیز حقایق سیاسی جهان را وارونه نشان می دهند. پس تقریباً همه افراد با اخبار سیاسی روز آشنایی نبوده و از بسیاری از اطلاعات روز مسلمانان جهان مانند سوریه، یمن، عراق، بحرین، فلسطین و حتی ایران بی خبرند. البته داعش و تند رویهای آن را می شناسد. نسبت به وهابیت حساس است و ترس از آنان و تفکر آنان نیز دارد

۱۵. در کشور اندونزی روزی به نام روز فلسطین نام گذاری شده است (این روز در حقیقت روز نکبت است که اسرائیل تاسیس شد). در بسیاری از خیابانها و مراکز کمکهای مالی برای احداث بیمارستان و ارسال موارد غذایی فلسطین تشکیل شده است. (البته این کمکها هم همواره به تشکیلات خود گردان و جناح سازشکار تعلق می گیرد) شبکه های رادیو و تلویزیون همواره از فلسطین سخن می گویند. ولی متأسفانه از اسرائیل و رژیم صهیونیستی به عنوان غاصب و کشور ظالم ذکری به میان نمی آید. و یا بسیار محدود است. لذا مهم است که نقش صهیونیست، تاریخچه آن، جنایات آنان مطرح شود.

۱۶. در مساله عادی سازی در طی سالیان اخیر زمزمه هایی از تعامل با رژیم غاصب صهیونیستی مطرح شده. اگر چه هنوز به حد تعامل و ارتباط نرسیده و اگر چه قاطبه مردم مخالف آن هستند ولی زمینه سازی شده و توجیهاتی برای این تعامل و عادی سازی در بین مردم رواج داده اند (مثلاً هدف از تعامل خدمت به مردم فلسطین و ایجاد راههای کمک مطرح می شود). و متأسفانه گروه های متعددی از اندونزی به اسرائیل سفر داشته و ملاقاتهای متعددی با آن داشته اند. در این میان تورهایی زیارتی نیز به طور مداوم به اسرائیل و بیت المقدس انجام می شود. لذا باید خطر عادی سازی مطرح شده، کشورهایی که عادی سازی کرده اند خیانت آنان ذکر شود. بیان نقش آمریکا و غرب در این توطئه بسیار اهمیت دارد.

۱۷. در ارتباط با فلسطین و کمک آنان مخاطب اندونزیایی نقش ایران را در تایید و تجهیز گروه های فلسطینی نمی داند که باید مطرح شود. و بالعکس عربستان و خیانت آنان به آرمان فلسطین و ایجاد پرواز مستقیم با تل آویو و خباثت های دیگر را نیز مطرح گردد.

۱۸. مخاطب اندونزیایی کمتر وارد شبهات می شود (بر خلاف مالزیایی ها که غالبا صریح هستند) لذا نیاز به کشف و استخراج و حتی القاء شبهه و زمینه سازی برای طرح شبهه بسیار مهم است (البته شبهات مهم اولویت دارد و مخاطب هم ظرفیت شنیدن باید داشته باشد) در میان مخاطبین، هم کلامی با افراد فرهیخته اندونزیایی به مراتب آسان تر و پذیرش مطالب نیز عاقلانه تر انجام می شود.

۱۹. اندونزیایی ها ایران را به شیعه ترجمه می کنند و شیعه را با کلمه ایران می شناسند و متأسفانه از شیعه و ایران چیزی نمی داند جز مطالبی که علیه شیعه در سایتها و کتابها و شنیده ها مرور کرده اند و در این بین اخبار تندرویه های شیعه های شیرازی در یوتیوب و ... نیز همواره در جلو چشم آنان است. (لذا در معرفی خود با سیاست عمل کنید و ارتباط عاطفی را تقویت کنید). بیان جلوه های پیشرفت ایران برای مخاطب بسیار جذاب است (حتما برخی از این جلوه ها را بازگو کنید. مانند پیشرفتهای تکنولوژی پزشکی و نظامی و موشکی و فضایی و ...) و حتی خوب است موارد جزئی این پیشرفتهای نیز گاهی مطرح شود. البته در سالهای اخیر نسبت به رهبر ایران شناخت زیادی پیدا کرده اند. مسایل سیاسی ایران را پیگیر بوده اند. هنوز از احمدی نژاد و خصوصیت ضد استعماری او حرف می زنند. امام خمینی را میشناسند ولی نسبت به رهبری شناخت زیادی ندارند (مگر بعد از جنگ ایران و اسرائیل).

مخاطبین مالزیایی و ارتباط با ایشان

در ارتباط با مخاطبین مالزیایی در سفر حج، روحیات ایشان و نحوه ارتباط با آنان مواردی وجود دارد که اگر به آنها توجه شود، تاثیر ملاقات را بسیار بیشتر خواهد نمود. موارد مزبور در ادامه شرح داده خواهد شد. بدوا اشاره

می‌گردد که مالزی یکی از اعضای اسلامی اتحادیه آسه‌آن است. که بر مبنای سهمیه یک هزارم، مجاز به اعزام حدود ۳۳ هزار حاجی می‌باشد.

حجاج مالزیایی:

۱- معمولاً در گروه‌های چند نفره و یا خانوادگی حرکت می‌کنند.

۲- کیف‌های کوچکی با خود حمل می‌کنند که لفافی توری جهت قراردادن بطری آب در آن تعبیه شده است. کیف‌ها عموماً به رنگ‌های فسفری است و غالباً نام یا پرچم مالزی روی آن درج شده است.

۳- گاه مالزیایی‌های جوانی در هیأت دانشجو یا طلبه در مسجدالنبی-ص- مشاهده می‌گردند که با خود کیف‌های تحصیلی یا کلاسور حمل می‌کنند، ایشان نه حجاج اعزامی از کشورشان، بلکه متعلمین دانشگاه یا مدرسه‌های مذهبی عربستان هستند.

۴- حجاج آن کشور دستبندی دارند که مشخصاتشان روی آن نوشته شده است. البته بعضی از آنان دستبندشان را نمی‌بندند.

۵- ایشان عموماً زبان انگلیسی را می‌دانند. (بویژه تحصیل کرده‌هایشان) این موضوع باعث می‌شود در بدو ملاقات توانمندی آنان و سطح تحصیلاتشان (و در نتیجه مفید یا بی‌حاصل بودن ادامه ملاقات) بلافاصله مشخص شود.

۶- مالزیایی‌ها و اندونزیایی‌ها (که بیشترین تعداد حاجی را در موسم حج دارند) بسیار شبیه هم هستند. با این تفاوت که چهره مالزیایی‌ها به طور متوسط کمی کشیده‌تر از اندونزیایی‌ها و قدشان نیز نسبتاً بلندتر از اندونزیایی‌ها است. درصد مالزیایی‌هایی که زبان انگلیسی را می‌دانند نیز بیشتر از اندونزیایی‌ها است.

زمان‌ها و مکان‌های مناسب جهت ملاقات

۱- با توجه به تمایل ایشان جهت اقامه حداکثری نمازها در مساجد، یکی از موقعیت‌های مناسب جهت ایجاد ارتباط، هنگامی است که آنان قصد ورود به حرمین شریفین و پیوستن به صفوف نماز را دارند. از ویژگی‌های مهم استفاده از این روش، صرفه جویی زمانی جهت مخاطب‌یابی است.

به این موضوع هم بایستی توجه نمود که با توجه به دوری مسجدالحرام از بسیاری از هتل‌ها، تعداد زیادی از حجاج برای اقامه نماز به مساجد دیگر نیز می‌روند. (در چند روز بعد از مراسم تشریق به دلیل محدودیتی که جهت تردد وسایل نقلیه ایجاد می‌شود، رفتن به مساجد دیگر تشدید می‌شود.) در نتیجه مساجد مزبور نیز محل مناسبی برای فعالیت می‌باشد.

۲- بر اساس برنامه‌های ایشان، زمان‌های مناسب جهت فعالیت به ترتیب زیر می‌باشد: اول قبل از نماز عشا، مرحله بعد، قبل از نماز مغرب، پس از آن قبل از نماز ظهر، سپس قبل از نماز عصر و نهایتاً بعد از نماز صبح

گفتگو با نگاهی به ویژگی‌های فرهنگی:

۱- یکی از روش‌های مجرب جهت تسهیل ارتباط، عطر زدن به دست آنان بعد از نشستن است. در این حالت پس از گفتگویی مقدماتی، اگر وی را برای ادامه گفتگو مناسب دیدیم مناسب است جهت معرفی، کارت ویزیت خود را ارائه نماییم. با این کار ضمن جلب صمیمیت مخاطب، معمولاً وی نیز کارت خود را ارائه می‌دهد.

۲- شروع گفتگو با طرح مسائل اجتماعی، فرهنگی و اعتقادات مشترک، باعث تسهیل ارتباط می‌شود. در صورت سوال توسط مراقبین نیز به عنوان پوشش، قابل استناد است.

۳- در فرهنگشان مشابه فرهنگ ایرانیان، اظهار تواضع و نیز استقبال از تواضع وجود دارد. به همین دلیل در صورتی که مثلاً به یکی از توانمندی‌هایشان اشاره نماییم، از باب فروتنی آن‌را تایید نمی‌کنند.

۴- در فرهنگ مالزیایی‌ها (و نیز غالب حجاج شرق آسیا) معمولاً در مخالفت با تقاضا، کلمه نه یا نخیر را به صراحت بیان نمی‌کنند. بلکه مخالفتشان را غیر مستقیم نشان می‌دهند.

۵- اگر در گفتگو متوجه شدیم مشکل شخصی دارند، بگوییم برای حل مشکل من دعا می‌کنم، تو هم آمین بگو. یا مثلا اگر گفت برای اولین دفعه یا ... دفعه مشرف شده بلافاصله بگوییم دعا می‌کنم تا باز هم مشرف شوی. (همان موقع دعا کنیم. این نوع رفتارها تاثیر عمیقی در همدلی و تلطیف احساسات آنان دارد).

۶- بعضا خواسته‌های خود را غیرمستقیم و گاهی با استفاده از استعارات خاص بیان می‌کنند. مثلا اگر بخواهند از دختری خواستگاری نمایند، می‌گویند شنیده‌ایم در باغ شما گلی است. اجازه می‌دهید آنرا بچینیم؟ یا اگر بخواهند بگویند فردی فاقد توانمندی ذهنی متعارف است، می‌گویند او سه چهارم (tiga suku) است. با این منظور که یک چهارم مغزش کار نمی‌کند. لازم به یادآوری است که برخی از سنت‌ها در نسل جدید به قوت قدیمی‌ها رایج نیست.

۷- مخاطبین مالزیایی الزاما به سادگی سوال نمی‌پرسند. بلکه ما بایستی در قالب سوال نظراتشان را بپرسیم.

۸- ایشان بیشتر پاسخگو هستند و نقش ما تکمیل پاسخ آنان (به صورت غیر مستقیم) است.

۹- در مطالب شادی که موضع سوال کننده برایشان آشکار نباشد، با احتیاط صحبت می‌کنند. در چنین حالاتی ممکن است بگویند شما چه نظری دارید و بعد از شنیدن پاسخ، جواب می‌دهند.

۱۰- به دلیل تبلیغات مسموم وهابی‌ها نسبت به تشیع، برخی از آنان یک ذهنیت غلط نسبت به ما پیدا کرده‌اند. با توجه به این موضوع در صورتیکه اوایل بحث از مذهب ما سوال شود، به منظور مصون ماندن از پیش ذهنیت مخاطب، مناسب است ابتدا خود را مومن معرفی کرده و تدریجا با صراحت تشیع خود (و بالاستناد به قرآن، مومن بودن شیعیان) را اعلام کنیم.

۱۱- در گفتگو بایستی موضع فعال داشت، نه انفعالی. مثلا بگوییم در زمان رسول الله (ص) فقط یک مذهب وجود داشت، چطور شد که بعدها سایر مذاهب ایجاد شدند.

۱۲- ممکن است برخی از مخاطبین مالزیایی به دلیل رفتار سوء بعضی از ایرانیان (قاچاق مواد مخدر، اخلاق غیر مذهبی و ...) در کشورشان، سوالاتی داشته باشند که بایستی جهت پاسخ، آمادگی داشت.

۱۳- از جمله موارد سوال برانگیز در داخل عربستان رفتار برخی از هموطنانمان می‌باشد. (اقداماتی چون خروج از مسجد هنگام نماز جماعت، انتظار پشت درهای مراکز خرید هنگام اقامه نماز و ...) برای این موارد نیز بایستی پاسخ مناسب در نظر داشت.

۱۴- علاوه بر تسلط روی مباحث معمول، مناسب است در موسم حج نیز اخبار مالزی را به دست آوریم. طرح موضوعات روز مربوط به کشورشان برایشان مطلوب است و علاقه ما را نشان می‌دهد.

۱۵- وسط گفتگو یکی دو لطیفه خنده دار بگوییم.

۱۶- ساده و روان حرف بزنیم.

۱۷- لحن صحبت ما با مخاطب تحصیلکرده مالزیایی مناسب است نرم و فاقد تندى باشد.

۱۸- مناسب است مباحث کاربردی و به نحوی باشد که صرف نظر از موارد خاص، چند موضوع (به تناسب اهمیت مطالب) در یک ملاقات مطرح و جمع بندی شود.

۱۹- برخی از آنان با خانواده می‌آیند. اگر شرایط مناسب دعوت جهت غذا یا نوشیدنی نباشد، مناسب است به همسرشان یک هدیه (مثلا یک تسبیح) بدهیم.

۲۰- مخاطبین مالزیایی به طرح مطالب مذهبی، کمتر از مطالب سیاسی علاقمند بوده‌اند. البته در سال‌های اخیر نسبت به گذشته سوالات مذهبی بیشتری پرسیده‌اند. گرچه پرسش‌هایشان بعضاً غیرمستقیم بوده است.

۲۱- وقتی با مالزیایی‌ها در ارتباط با وهابی‌ها صحبت می‌کنیم، به فتاوی مسخره آنان اشاره نماییم. شنیدن آن مثلا فتاوا برایشان جالب است.

۲۲- در مواجهه با مخاطب مالزیایی بعد از ایجاد شبهه در او، توجه داشته باشیم که سکوت وی الزاما به معنای ایجاد تردید نسبت به اعتقاداتش نیست.

۲۳- اگر بعد از تشریح اعتقادات خودمان، جهت اثبات به آیات قرآن استناد کنیم، تاثیر مطلوبی خواهد داشت.

۲۴- طرح تلاش های مقام معظم رهبری جهت ایجاد وحدت بین کلیه مسلمانان و فتاوای ایشان در مورد ضرورت احترام به اعتقادات اهل سنت و یا اعلام نظر مراجع عالیقدر شیعه به اینکه اهل سنت، جان های ما (انفسنا) هستند، نیز تاثیر بسزایی روی ایشان دارد.

۲۵- ممکن است مخاطب مالزیایی نسبت به دلیل آگاهی های ما برایش سوال ایجاد شود. در پاسخ به وی مناسب است گفته شود اطلاعات سیاسی در ایران محدود به افراد خاص نیست. بلکه عموماً به دلیل خطراتی که جهان اسلام را تهدید می کند، سعی در افزایش آگاهی دارند.

۲۶- نقشه بقیع و شرح آن برای آنان جاذبه دارد.

۲۷- اگر در اثر ملاقات تاثیر مناسبی روی مخاطب گذارده شود، ممکن است اطلاعاتی بدهد که از طرق دیگر به دست نیاید. یکی از این موارد اظهار یک خبرنگار مالزیایی بود که گفت مالزیایی ها (تحت تاثیر اخطار عربستان مبنی بر کاهش سهمیه) از ارتباط با ایرانیان منع شده اند.

۲۸- پیشنهاد می گردد دوستان چند جمله ابتدایی که در بدو ملاقات مورد استفاده قرار می گیرد را به زبان منطقه یاد بگیرند. شروع صحبت به زبان آنان تاثیر مطلوبی در ادامه گفتگو خواهد داشت.

ملاحظات که بایستی در ملاقات مورد توجه قرار داد:

۱- لازم است با حالت خسته و کسل وارد گفتگو نشویم.

۲- مخاطبین نباید احساس کنند خودمان را بالاتر از آنان می بینیم، بلکه بایستی بحث را دوستانه و با صمیمیت پیش برد و گر نه گفتگو در عمل با بن بست مواجه می شود. این روحیه برمی گردد به همان فرهنگ استقبال از تواضع که به آن اشاره گردید.

۳- همانطور که اشاره شد برخی از جوانان مالزیایی در عربستان مشغول به تحصیل هستند. به رغم نارضایتی برخی از ایشان از سعودی ها، در برقراری ارتباط با آنان بایستی احتیاط نمود. این توصیه به این دلیل است که گرچه بر اساس تجربه، ملاقات با ایشان ممکن است بسیار موثر باشد، اما احتمال دارد بعضی از آنان ملاقات را به عوامل

سعودی گزارش نمایند. در صورت انجام ملاقات با ایشان، ملاقات دوم توصیه نمی‌شود مگر الزاماً بعد از هماهنگی با سرحوزه‌های محترم.

۴- از ملاقات دوم نه تنها با دانشجویان، بلکه با عامه مخاطبان مناسب است پرهیز شود. بویژه اگر ملاقات بعدی از سوی مخاطب درخواست شود. در پایان ملاقات اول ادامه ارتباط، به استفاده از شبکه های مجازی احاله شود.

۵- اگر متوجه شدیم همکار دیگری قبل از ما با مخاطب صحبت کرده، به وی هدیه ندهیم. (تاثیر منفی خواهد داشت).

۶- اگر مخاطب متعصبانه در پذیرش حقایق مقاومت کند، به ملاقات خاتمه دهیم.

۷- ممکن است با مالزیایی‌هایی مواجه گردیم که تندرو هستند. تعداد آنان کم است و فاقد تحصیلات دانشگاهی هستند. در حالت کلی، گفتگو با آنان حتی با فرض انگلیسی دانستن افراد مزبور، حداقل به سال اولی‌ها توصیه نمی‌شود.

۸- و بالاخره اینکه سه چهار دقیقه اول میزان تاثیر کل ملاقات را تعیین می‌کند.

شخصیت شناسی مخاطبین جنوب شرقی

مشترکات اخلاقی مردم منطقه جنوب شرق آسیا

مردم این منطقه معمولاً انسان‌های خوش‌برخورد، بشاش و البته محافظه کار هستند. دو ویژگی اول زمینه خوبی را برای گرم گرفتن با آن‌ها از طریق مطالب طنزآلود و لطیفه وار فراهم می‌آورد.

اما در رابطه ویژگی سوم یعنی محافظه کاری باید دانست که این خصیصه موانعی را برای نوع کاری که مبلغین در مواجهه با این دوستان دارند ایجاد می‌کند. این صفت باعث شده که مردم این منطقه به سادگی و به سرعت دیدگاه

خود را نسبت به موضوعاتی که برای ما مهم است، از قبیل واکنش به شیعه بودن ما و همچنین شبهات و تهمت‌هایی که به شیعه نسبت داده می‌شود، موضع خود را مشخص نکنند.

متأسفانه این باعث می‌شود که برخی از بازرسین محترم نیز مباحثه با این دوستان را به بیش از احوال پرسشی و چند شوخی و احياناً صحبت پیرامون موضوعات عمومی برگزار نکنند و بهانه آن‌ها برای اتخاذ چنین روندی عدم تمایل طرف مقابل به ورود در چنین مباحثی مطرح می‌شود.

به نظر می‌رسد این رویکرد کاملاً اشتباه است و نوعی نگاه حداقلی به یک مصاحبه است. بلکه این مطلب صحیح است که ما می‌بایست در پی ساختن یک رابطه صمیمی و ماندگار میان خود و مخاطب باشیم ولی این موضوع منافاتی با بهره برداری بیشتر از یک مصاحبه با اتخاذ راه‌های هوشمندانه ندارد.

به عقیده بنده جمع میان دو موضوع بالا کاملاً ممکن است و نوع تجربه‌های شخصی بنده بر این مطلب گواه است. بازرس فرهنگی لازم است علاوه بر تلاش برای ایجاد صمیمت، تلاش کند تا با پی گرفتن راهبردها و تکنیک‌های مختلف، شبهات طرف مقابل را پاسخ بگوید و همچنین زیرکانه موضوعاتی را که لازم است القاء شود نیز منتقل کند. نویسنده این سطور در خصوص این تکنیک‌ها در جلسات حلقات مفصل سخن گفته و می‌گوید.

تفاوت‌های اخلاقی اندونزیایی‌ها و مالزیایی‌ها

همانگونه که گفته شد نژاد ملایو به صورت کلی مشتمل بر ویژگی‌هایی است که در بالا به آن‌ها اشاره شد اما در میان مناطق مختلف با نژاد یکسان تفاوت‌هایی نیز به چشم می‌خورد و ما ذیلاً به برخی از این تفاوت‌های به ویژه در میان اندونزیایی‌ها از یک سو و از دیگر سو اتباع کشور مالزی و همچنین برونتی اشاره می‌کنیم.

مهم‌ترین تفاوت میان این سه منطقه این است که اندونزیایی‌ها از تواضع و خاکساری بیشتر و غرور کم‌تری نسبت به دو منطقه دیگر برخوردارند. مردم مالزی و برونتی خود را بالاتر از اندونزیایی‌ها و حتی بسیاری کشورهای دیگر می‌دانند سبب این باور از یک سو پیشرفت‌های اقتصادی و اجتماعی و برخورداری از رفاه بالاتر در این دو منطقه نسبت به کشور اندونزی است و از سوی دیگر به نظر می‌رسد به واقع ضریب هوشی و قدرت درک مردم این دو

منطقه به ویژه مالزی بالاتر از اتباع اندونزی باشد. البته رقابت جدی میان مالایی‌های مالزی با چینی و هندی تبار- های این کشور در پیشرفت و رشد علمی و اجتماعی آن‌ها نیز عامل دیگری برای چنین تفاوتی دانست. تفاوت دیگر این است که درصد محافظه‌کاری در اندونزیایی‌ها معمولاً بیشتر از مالزیایی‌هاست و شاید این نیز در اعتماد به نفس بالاتر آن‌ها، که محصول همان غرور و حس برتری مالزیایی‌ها است، ریشه داشته باشد.

نکات کلیدی در داشتن یک مصاحبه خوب

در ادامه به برخی نکات مفید که می‌تواند به غنای بیشتر یک مصاحبه با یک جنوب شرقی بیافزاید اشاره می‌شود:

۱. استفاده از زبان ملایو

دانستن زبان ملایو حتی تعداد معدودی کلمات از قبیل عبارت‌های مربوط به احوال پرسى می‌تواند آغاز خوبی برای یک مکالمه ثمربخش با یک جنوب شرقی باشد البته باید توجه داشت که بازرس باید توجیهی قانع کننده برای دانستن این کلمات داشته باشد و در غیر این صورت خود عامل ایجاد شک و حساسیت در مخاطب می‌گردد.

۲. ابراز اطلاع از برخی اطلاعات در مورد کشور مخاطب

دانستن برخی اطلاعات عمومی و البته غیر حساسیت برانگیز مربوط به کشور اندونزی و مالزی در مصاحبه با اتباع این کشورها می‌تواند کارگشا باشد.

۳. استفاده از مزاح و مطایبه در مصاحبه

جنوب شرقی‌ها به ویژه اندونزیایی‌ها بسیار خندان و اهل مزاح هستند. استفاده از مزاح و نقل موضوعات طنزآمیز در صورتی که در آن رعایت اعتدلال بشود بسیار مورد توجه آن‌ها خواهد بود.

۴. بهره بردن از نقاط مشترک در مصاحبه

احاطه به و بهره بردن از نقاط مشترک میان ما و اهل سنت جنوب شرق آسیا که بنده ذیلاً به برخی از این مشترکات اشاره می‌کنم، بسیار مفید است:

الف) محبت اهل بیت و سادات: اهل بیت پیامبر (صلوات الله علیهم اجمعین) و همچنین سادات که در این منطقه به حبائب معروفند بسیار مورد احترام اهالی این منطقه‌اند و از مطرح کردن این موضوع زمینه خوبی برای نقل فضایل اهل بیت (علیهم السلام) خواهد بود.

ب) تاکید بر مواضع وحدوی ایران

ج) تاکید به مواضع ایران در حمایت از فلسطین و دشمنی با اسرائیل

د) تاکید بر مواضع ضد استکباری ایران و قدرت جهانی ایران

ه) طرح پیشرفت‌های علمی ایران: مخاطبین جنوب شرقی نوعاً ایران را کشوری پیشرفته و پیشرو در دانش و فناوری می‌دانند و گفتگو پیرامون این مباحث و ربط دادن آن به اتحاد مردم و نیز رهبری امام خمینی و رهبر معظم انقلاب بسیار ثمربخش است.

و) تجلیل از شخصیت‌های مورد احترام طرفین: به عنوان مثال تجلیل از امام غزالی به عنوان یکی از مهم‌ترین شخصیت‌های شافعی مسلک برای جنوب شرقی‌ها و البته یک عالم ایرانی هم بود محور اشتراک بسیار خوبی است.

ز) محکوم کردن افراطی‌گری: نوع مخاطبین جنوب شرقی موضع منفی نسبت به سلفی‌گری و حرکت‌های افراط‌گرایانه دارند و این موضوع نیز زمینه طرح بسیاری از مباحث و برطرف کردن برخی شبهات را فراهم می‌آورد.

کلام آخر

مردم منطقه جنوب شرق آسیا به جهت برخورداری از ویژگی‌های نیکوی اخلاقی و نیز برخورداری از مشترکات بسیاری با بازرسین فرهنگی در حیطه باورهای اسلامی و نیز مواضع سیاسی جمهوری اسلامی ایران زمینه بسیار خوبی را جهت ایجاد استمرار و تعمیق یک دوستی مستمر را دارا هستند اما برای نیل به این مهم توجه به این ویژگی‌ها و نیز برخی ویژگی‌های که ممکن است مانع باشد بسیار مهم است.